

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Teze diplomové práce

Měnová politika a vývoj kurzu CZK

Veronika Porcalová

Vedoucí práce: doc. Ing. Josef Brčák, CSc.

© 2015 ČZU v Praze

Měnová politika a vývoj kurzu CZK

Monetary policy and development of CZK Exchange rate

Cílem této práce je na základě prostudované literatury a dostupných zdrojů vytvořit celkový pohled na měnovou politiku. Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V první části bude definována měnová politika, její typy a cíle, jaké jsou přímé a nepřímé nástroje monetární politiky. Dále budou představeny instituce, kteří se měnovou politikou zabývají – v ČR je to Česká národní banka a pro země eurozóny tuto pozici zastává Evropská centrální banka. Další kapitola bude věnována měnovému kurzu, jeho systémům a jaké faktory mohou měnový kurz ovlivňovat.

V praktické části bude analyzován vývoj kurzu CZK/EUR od počátku zavedení hotovostní formy eura do současnosti – období 2002-2014. Budou zodpovězeny otázky - jaké vlivy ovlivňovaly měnový kurz v daném období nejvíce a jak se kurz ve zvoleném období pohyboval. Jedna kapitola se bude zabývat připraveností přijetí eura – jak Česká republika plní konvergenční kritéria a jaké jsou výhody a nevýhody společné měny. Dále budou vysvětleny scénáře přijetí eura, zkušenosti států eurozóny po zavedení eura.

Na základě prostudování odborné literatury a dostupných zdrojů, zabývajících se tématikou měnové politiky a měnovým kurzem, bude sestavena literární rešerše. V praktické části budou data čerpána z internetových stránek, které se touto problematikou zabývají – ČNB, Český statistický úřad a Ministerstvo financí. Pro lepší přehlednost budou časové řady u analýzy kurzu zobrazeny pomocí grafů. Pro zpracování diplomové práce budou použity metody analýzy a syntézy a pro analýzu vývoje kurzu bude využita kvalitativní analýza – sběr dat, jejich zpracování a následná analýza vývoje.

Měnová politika je součástí hospodářské politiky státu, tuto činnost v České republice vykonává Česká národní banka. Je deklarována ústavou jako maximálně nezávislá na politickém vlivu. V jejím čele stojí guvernér, kterého do šestiletého funkčního období jmenuje prezident. Centrální banky států, které přijaly euro, jsou podřízeny Evropské centrální bance.

Centrální banka může vykonávat expanzivní – zvyšuje nabídku peněz nebo restriktivní politiku – snižuje nabízené množství peněz. K hlavním cílům měnové politiky patří mimo jiné: udržení stability cenové hladiny, zabezpečení vyrovnanosti platební bilance. K provádění monetární politiky využívá centrální banka nástroje měnové politiky. Ty jsou rozděleny mezi přímé – pravidla likvidity, úvěrové kontingenty, úrokové limity, povinné vklady; nepřímé – operace na volném trhu, diskontní nástroje, kursové intervence, povinné minimální rezervy a konverze a swapy. Nepřímé nástroje jsou využívány častěji a to z toho důvodu, že působí kompletně na celý bankovní systém.

Měnový kurs se řadí k nejdůležitějším cenám v ekonomice, ovlivňuje přímo všechny ostatní ceny v ekonomice a má značný dopad na vývoj cenové hladiny. Z důvodu tvorby měnových kurzů je důležité, v jakém kurzovém režimu měna funguje a zda je vůbec volně směnitelná. Směnitelné měny fungují ve dvou základních kurzových režimech – plovoucí kurz (čistý plovoucí kurz, řízený plovoucí kurz) a pevný kurz (režim pevného kurzu, crawling peg, currency board). Česká národní banka používá od roku 1997 systém řízeného plovoucího kurzu.

Analýza vývoje kurzu CZK/EUR za období 2002 -2014 poukázala na posilování kurzu, od doby jeho platnosti ve valutové formě a to v období 2002 – 2009, poté koruna spíše oslabovala. Česká koruna vůči euru nejvíce posilovala v roce 2011, kdy byl kurz přibližně 24,5 CZK/EUR, naopak nejvyšší kurz byl v roce jeho zavedení, 2002, kdy byl 32,4 CZK/EUR. Z provedené analýzy vyplynulo také jaké faktory nejvíce ovlivňovaly v dané období vývoj měnového kurzu. V roce 2004, kdy ČR vstoupila do EU – zvýšení exportu a také zlevnění dovozů. Kurz nejvíce ovlivňoval zahraniční obchod, vývoj hospodářských cyklů – recese (dlouhotrvající krize světového hospodářství). V roce 2013, z důvodů hrozby deflace, vyšší míry nezaměstnanosti, Česká národní banka zasáhla devizovými intervencemi zaměřené na oslabení kurzu koruny. A dala si tak závazek udržovat kurz 27 CZK/EUR do 2. poloviny roku 2016. Toto rozhodnutí se projevilo v následujícím roce pozitivně na mezinárodním obchodu, poklesu míry nezaměstnanosti, zvýšení HDP i poklesu míry inflace.

Česká republika se přistoupením do Evropské Unie v roce 2004 zavázala, že přijme společnou měnu euro. Pro přijetí musí splnit tzv. Maastrichtská konvergenční kritéria – kritérium cenové stability, dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí, stability kurzu měny a účasti v ERM II a kritérium dlouhodobých úrokových sazeb. Česká republika

z těchto uvedených čtyř kritérií neplní kritérium o účasti v ERM II, z toho důvodu, že zatím nepožádala o členství v ERM II. Dosud není členem Evropského mechanismu směnných kurzů, s ostatními kritérii Česká republika nemá problémy. Zavedení společné měny probíhá podle možných scénářů. Česká republika se řídí scénářem o jednorázovém přechodu na euro s využitím „fáze postupného zrušení“ tzv. Phasing-Out.

Názory odborné i laické veřejnosti jsou odlišné. Převládá strach z nejistoty budoucnosti fungování eurozóny, ztráta nezávislosti měnové politiky, ale zároveň společná měna přinese několik výhod – zvýšení stability finančního sektoru, stabilnější podnikatelské prostředí. Jsem toho názoru, že je lepší v současné době vyčkat s přijetím eura alespoň do roku 2020. Čas ukáže, jak změní situace v eurozóně a česká ekonomika bude mít čas na uzdravení se po krizi. Nejprve však ČR musí splňovat všechna konvergenční kritéria.

Použitá literatura:

- BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.
- HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, c2011, xxii, 696 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.
- JÍLEK, Josef. *Finanční trhy*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 1997, 760 s. Partners. ISBN 80-716-9453-3.
- PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmir HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. 1. vyd. Praha: Krigl, 2010, 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.
- REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Vyd. 4. Praha: Management Press, 2008, 627 s. ISBN 978-80-7261-132-4
- SARRAZIN, Thilo. *Evropa euro nepotřebuje: jak nás politické vizionářství zavedlo do krize*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2013, 376 s. ISBN 978-802-0023-148.
- ŽAMBERSKÝ, Pavel a Josef TAUŠER. *Ekonomie měnového kurzu I: základní kurz*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003, 278 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-245-0637-8.